

LESNÉ HORIZONTY

Informačné listy pre učiteľov

www.lesnapedagogika.sk +421 45 5314 268 info@lesnapedagogika.sk

Úvod

...milí pedagógovia,

po dlhšom čase a príjemne strávenom období letných dovolení sa vám opäť prihovárime augustovým číslom nášho občasníka LESNÉ HORIZONTY a prinášame prehľad zaujímavých tém nielen v lesnej pedagogike, ale i v lesníctve, podpore biodiverzity... . Dúfam, že ste zregenerovali sily a s plným nasadením očakávate vaše školské kolektívy detí. Ponúkame vám aj nové zaujímavé aktivity lesnej pedagogiky pre zážitkové programy s deťmi. Príjemné čítanie a inšpiráciu Vám praje kolektív autorov, lesných pedagógov, z Národného lesníckeho centra.

Čo sa udialo v lesnej pedagogike od januára 2025?

„TEAMBUILDING A LESNÁ PEDAGOGIKA“. Na začiatku vznikla v tvorivom tíme odvážna myšlienka, tá v čase dozrela na slovo „teambuilding“ a po dôkladnej príprave a metodickej podpore p. Darinky Výbohovej, sa vytvoril teambuildingový program lesnej pedagogiky pre dospelých, čo potvrdzuje, že lesná pedagogika nemá vekové hranice a je tu naozaj pre všetkých. **Dňa 23. 1. 2025 sa zrealizoval v Lesníckom arboréte Kysihýbel prvý teambuildingový program lesnej pedagogiky pre zamestnancov Divadla J. G. Tajovského zo Zvolena.** Zážitkový deň pre dospelých mal názov „5 ľudských zmyslov verzus les“. V zasneženom Arboréte Kysihýbel účastníkov srdečne privítali lesní pedagógovia, s ktorými si vyrobili vlastné drevené menovky v tvare listov stromov a rozdelili sa tak na päť rôznych stanovišť, kde ich čakali zmyslové aktivity. Predtým sa však posilnili „drevorubačskými raňajkami“. V lesnom teréne sa orientovali pomocou mapy arboréta z detského

sprievodcu *Chodničkami Lesníckeho arboréta Kysihýbel*. Po precvičení zmyslov nasledovala „zimná opekačka“, horoskopy stromov a kvízovalo sa s lesníckym klobúkom. Ako odmeny získali účastníci teambuildingového programu outdoorové hrnčeky na výlety do lesa. Novinkou bola spätná väzba formou dreveného obrazu: „Odkaz lesu“, ktorý tvorili štyri diely puzzle, od štyroch skupín účastníkov. Tie spojením vytvorili obraz, ktorí si odniesli na pamiatku nezabudnuteľného teambuildingu. Zamestnanci ocenili príjemnú atmosféru, prístup lesných pedagógov a bezpečné prostredie lesa (oplotené arborétum). Lesná pedagogika tak prijala novú výzvu: **„Teambuildingové programy ako priestor na posilnenie vzťahov aj pre komerčné účely“.**

Teambuilding 23. 1. 2025

TÝMTO VÁS MILÍ PEDAGÓGOVIA ZÁROVEŇ POZÝVAME NA TEAMBUILDING S LESNOU PEDAGOGIKOU VO VAŠOM ŠKOLSKOM ZARIADENÍ (tentokrát bez detí ☺). V prípade záujmu o informácie, či objednávku teambuildingu nás **kontaktujte na info@lesnapedagogika.sk**.

Učenie o lese

Inovačné vzdelávanie *Učenie o lese – environmentálna výchova pre predprimárne vzdelávanie na príklade lesa* začalo **20. 2. 2025** a **19 učiteliek z celého Slovenska** čakajú dňa 4. a 5. 9. 2025 obhajoby ich záverečných prác. *Účastníčky uplatnia vo svojej pedagogickej praxi najnovšie pedagogicko-didaktické postupy (obsahu, metód, foriem, didaktických prostriedkov) a skúsenosti lesnej pedagogiky z praxe vo výchove a vzdelávaní v materskej škole, na 1. stupni základnej školy, v školských kluboch detí a v práci učiteľa pre profesijný rozvoj.* Inovácia sa uplatní vo vzdelávaní v rámci vzdelávacích oblastí Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Človek a svet práce. V prípade záujmu o viac informácií nás kontaktujte na eva.vakulova@nlcsk.org

Učenie o lese - indoor

Učenie o lese - outdoor

Učenie o lese - indoor

Učenie o lese - outdoor

Medzinárodný deň lesov (MDL) oslavovaný 21. 3. 2025 sa niesol v téme „**Lesy a potrava**“ (Forest and foods). FAO v kľúčových posolstvách upozorňuje na to, že lesy sú pre miliardy ľudí zdrojom **potravy, liečiv a živobytia**. **Drevo** pri príprave pokrmov využíva viac ako 2 miliardy ľudí Zeme, **mäso** voľne žijúcich zvierat v lesoch je zdrojom **bielkovín a živín**. Aj tento deň a celý mesiac marec bol príležitosťou poukázať na význam lesov pre spoločnosť. **19 dám, učiteliek z aktuálne prebiehajúceho inovačného vzdelávania UČENIE O LESE, prijali túto výzvu a tento významný deň s deťmi oslávili.**

Pani učiteľka Homindová s deťmi z MŠ Lendak

Pani učiteľka Selnekovičová zo ZŠ s MŠ Dolný Smokovec

Pani učiteľka Bodnáríková s deťmi zo ZŠ s MŠ Demandice.

Pani učiteľka Cibulová s deťmi z MŠ Centrum zo Zvolena.

Pani učiteľka Vitoslavská zo ZŠ Poltár

Pani učiteľka Martinkovičová z MŠ Centrum Zvolen

Lesní pedagógovia pri príležitosti MDL tiež oslavovali s rôznymi vekovými skupinami

14. 3. 2025 - ZŠ Detva, 4.ročník

18. 3. 2025 - ZŠ sv. Františka Assisi v B. Štiavnici, 4.ročník

19. 3. 2025 - ZŠ M. R. Štefánika Žiar nad Hronom, 4.ročník

21. 3. 2025 – Učenie o lese – účastníčky vzdelávania

25. 3. 2025 – SOŠ sv. Františka Assiského v Banskej Štiavnici, účastníci projektu Lesu zdar, stredoškólači-programátori

Lesnícke dni

dňa 25. 4. 2025 sa už po 19. - krát na námestí vo Zvolene stretla odborná lesnícka a široká laická verejnosť na tradičnom a obľúbenom podujatí **LESNÍCKE DNI**. Tento ročník ľudí naozaj spájala, lebo ústrednou témou boli „**Lesy a potrava**“, teda jedlo. Názov bol inšpirovaný témou Medzinárodného dňa lesov so sloganom „**Aj lesy prinášajú jedlo na náš stôl!**“. Slávnostné otvorenie ovplyvnilo nepriaznivé počasie, preto sa presunulo do Lesníckeho a drevárskeho múzea. Ďalší program už prebiehal podľa plánu. 180 lesných pedagógov a partnerov z 27 organizácií pripravilo aktivity ako lesné hádanky, recepty z lesa, potravinové pyramídy, tvorbu vtáčích krmidiel, či rozprávanie o liečivých hubách. Nechýbali drevorubačské raňajky, 450 porcií chuti lahodiaceho poľovníckeho gulášu a ukážky tradičných drevených predmetov. Sprievodný program zahŕňal výstavu detských výkresov, akciu Zelená kvapka krvi s 23 darcami, voľný vstup na vežu kostola sv. Alžbety a otvorené priestory centra Ligno Silva. Vo Zvolene sa zúčastnilo približne 2500 ľudí. Lesnícke dni pokračovali v mestách po celom Slovensku – plavením dreva v Rakytove, aktivitami v Kežmarku, Banskej Štiavnici, Košiciach, Kremnici a ďalších. Najviac podujatí pripravil štátny podnik LESY SR. Partneri ocenili možnosť prezentovania sa. Národné lesnícke centrum ďakuje všetkým partnerom a verí, že jubilejný 20. ročník v roku 2026 bude ešte lepší, preto nás sledujte na: www.lesnickedni.sk.

Lesnícke dni 2025

Les ukrytý v knihe (LUK)

Slávnostné vyhodnotenie obľúbeného projektu **Les ukrytý v knihe** sa uskutočnilo 20. 6. 2025 v Kraiskej knižnici Ľudovíta Štúra vo Zvolene. Deťom priniesol príbeh o rozmarnej víle a nápomocných škriatkoch, chúliaciach sa v machu a lahodné chute, či vône lesa. Do 23 knižníc na Slovensku zavítalo 1677 detí základných škôl pod vedením lesných pedagógov, ktorí zrealizovali spolu 105 programov. Deti z 26 škôl vytvorili 103 originálnych „lesných receptov“.

Autori receptov korešpondenčnej súťaže, najaktívnejšie knižnice, školy a lesní pedagógovia boli ocenení. Súčasťou podujatia bola beseda s pánom Ondrejkom z Lesníckeho a drevárskeho múzea - o živote drevorubačov, vystúpenie žiakov ZUŠ Očová a ochutnávka dobrôt. Prosím sledujte nás na webe www.lesnapedagogika.sk a facebooku, aj v ďalšom ročníku, a my vám opäť prinesieme novú, zaujímavú tému.

Plagát LUK

LUK Slávnostné vyhodnotenie

Čo nás ešte čaká v lesnej pedagogike do konca roka 2025?

Medzinárodný deň stromov

Medzinárodný deň stromov sa v roku 2025 bude tradične oslavovať 20. 10. Tento deň venujeme oslave významu stromov pre životné prostredie a ekosystém, čím si pripomínáme ich dôležitosť pre produkciu kyslíka, ochranu pôdy a reguláciu klímy. V priebehu mesiaca október sa lesní pedagógovia z celého Slovenska tešia na lesné vychádzky spolu so školskými kolektívami, aby deťom odhalili opäť niečo z tajomstiev lesa. **Prijmite prosím výzvu a oslávte tento deň spolu s deťmi z vašich školských kolektívov.**

Sympóziu lesnej pedagogiky

Pracovné stretnutie lesných pedagógov, plné tvorivých nápadov, inšpirácií a skúseností, sa túto jeseň v októbri uskutoční v areáli a priestore historického kaštieľa v Palárikove. Nadobudnuté vedomosti využijú lesní pedagógovia na lesných vychádzkach možno práve vo vašich školských zariadeniach či u vás v lese.

Učenie o lese

Ako sme už vyššie v texte spomenuli inovačné vzdelávanie v rozsahu 50 hod. **na tému Učenia o lese** by sme chceli rozšíriť na kategóriu pedagogických zamestnancov: učiteľ, vychovávateľ, pedagogický asistent, školský špeciálny pedagóg, učiteľ profesijného rozvoja; podkategóriu pedagogických zamestnancov: učiteľ materskej školy, učiteľ prvého stupňa základnej školy, učiteľ druhého stupňa základnej školy, učiteľ strednej školy a učiteľ základnej umeleckej školy. Kategória odborných zamestnancov: psychológ a školský psychológ, špeciálny pedagóg a terénny špeciálny pedagóg, kariérový poradca, logopéd a školský logopéd, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, sociálny pracovník. V prípade záujmu o viac informácií ohľadne vzdelávania píšite na eva.vakulova@nlcsk.org.

Predstavenie odbornej témy z pohľadu lesnej pedagogiky

Lesné biokoridory, doprava a ochrana zveri

Lesné biokoridory sú územia, ktoré zabezpečujú prepojenie jednotlivých častí krajiny tak, aby sa lesné živočíchy mohli voľne presúvať medzi svojimi prirodzenými biotopmi. Ide o pruhy lesa, remízky, pásy krovia alebo lúčne pásy, ktoré nadväzujú na väčšie lesné celky. V modernej krajinej ekológii sú považované za „životné cesty“ pre živočíchy – umožňujú im migrovať, hľadať potravu, rozmnožovať sa a reagovať na sezónne či klimatické zmeny.

*Dopravné značenie
- upozorňuje vodičov
na nebezpečné úseky*

Význam biokoridorov

Fragmentácia krajiny – teda rozdeľovanie prírodných území na menšie izolované plochy – je jedným z hlavných problémov pre biodiverzitu. Cesty, železnice, priemyselné areály a intenzívne poľnohospodárstvo často prerušujú prirodzené trasy zveri. Biokoridory pomáhajú tieto bariéry prekonať, čím sa znižuje riziko genetickej izolácie a úhynu populácií.

Doprava a riziká pre zver

*Oplotenie ciest – usmerňuje pohyb živočíchov
k bezpečnému priechodom*

Dopravná infraštruktúra má na prírodu dvojitý dopad:

- **Fyzická bariéra** – cestná sieť bráni voľnému pohybu živočíchov.
- **Priame ohrozenie** – kolízie so zverou sú bežné najmä v oblastiach, kde sa migračné trasy pretínajú s cestami. Zrážky neohrozujú len zvieratá, ale aj vodičov.

Najohrozenejšie sú väčšie druhy, ako je jeleň, srnec, diviak či medveď, ale aj menšie živočíchy ako jazvece, líšky a obojživelníky.

Opatrenia na ochranu zveri

- Moderné riešenia spájajú ekologické a technické prístupy:
- **Nadchody** (ekodukty) – zelené mosty ponad diaľnice umožňujú bezpečný prechod zveri.
- **Podchody a tunely** – pre menšie druhy, obojživelníky a plazy.
- **Oplotenie ciest** – usmerňuje pohyb živočíchov k bezpečným priechodom.
- **Dopravné značenie a osvetlenie** – upozorňuje vodičov na nebezpečné úseky.
- **Zachovanie a obnova biokoridorov** – plánovanie infraštruktúry tak, aby sa nenarušili hlavné migračné trasy.

Pre zachovanie biodiverzity a zdravých populácií lesnej zveri je nevyhnutné udržanie funkčných lesných biokoridorov. Plánovanie dopravy musí brať do úvahy ekologické aspekty, aby sa minimalizovali konflikty medzi ľudskou činnosťou a prírodou. Investícia do ekoduktov a iných ochranných opatrení sa vracia nielen v ochrane prírody, ale aj v znížení nehôd a škôd na majetku.

Ekodukty – zelené mosty ponad dopravné trate umožňujú bezpečný prechod zveri

Podchody a tunely – pre menšie druhy, obojživelníky a plazy

TIP NA AKTIVITU S DEŤMI

Biokoridory pre zver

Cieľ aktivity: pochopiť význam biokoridorov pre zver, vďaka ktorým môže migrovať medzi svojimi prirodzenými biotopmi, hľadať potravu, rozmnožovať sa a reagovať na sezónne či klimatické zmeny.

Cieľová skupina: predškôlaci, žiaci 1. a 2. stupňa ZŠ

Pomôcky: aktivita s pomôckami je využiteľná aj na hromadných podujatiach. **Maketa biokoridoru z ihličnatého a listnatého stromu** z materiálu styrodur (kartón, preglejka a pod.), 1 **palica** (napr. z liesky) v dĺžke cca 2 m, **makety dopravných prostriedkov** cca. vo veľkosti A3 (auto, autobus, vlak, nákladné auto a pod.) nalepené na papierovom kartóne orezanom v tvare dopravného prostriedku (príp. styrodure, či kvôli možnému udretiu, inom mäkkom materiáli) vybavené na zavesenie dlhším motúzom), cca **2 m dlhý panel** v tvare obdĺžnika z kartónu zalomený do tvaru A (z bokov spevnený motúzom, aby pevne stál), na ktorého začiatku je nalepená hádanka o ropuche aj s obrázkom ropuchy a na jeho konci je nalepený obrázok vedra, príp. položené reálne vedro, **modrá fólia** v tvare kruhu s priemerom cca od 2 m ako **jazierko**, **makety s fotkami žiab, rýb a vodných živočíchov** nalepené na kartónovom papieri (styrodure, dreve) v tvare daného živočícha.

Postup: aktivita je zložená zo **4 stanovišť**. Na 1 stanovište pripadá cca. 6 detí (príp. párny počet). Na lesnej vychádzke 1 lesný pedagóg postupne s deťmi prechádza na ďalšie stanovište, alebo na hromadnej akcii, ak je pedagógov viac, každý môže mať len 1 stanovište a deti sa striedajú dynamickejšie. **Na 1. stanovišti** lesný pedagóg stručne vysvetlí situáciu

Stanovište 1

a riziká zveri v lese, ktorý pretína dopravná komunikácia. Potom vyzve deti v dvojici, aby sa postavili oproti sebe a držali palicu, na ktorej sú zavesené makety dopravných prostriedkov. Na pokyn deti makety rozhojdajú a zvyšná štvorica detí sa pokúsi postupne jeden za druhým prebehnúť cez „cestu, železničnú trať a pod.“ pomedzi dopravné prostriedky, ktoré sa hýbu, tak, aby ich netrafili (nezrazili). Následne sa deti vystriedajú (dvojica držiaca palicu). Deti skúsia vyjadriť svoj názor, akú má zver šancu prejsť bezpečne pomedzi dopravné prostriedky.

Stanovište 2

Potom lesný pedagóg deti navedie **na 2. stanovište** a oznámi, že tam bude prechod bezpečný. Úlohou detí bude cca. 3-krát dokola pokojne prejsť. Vyzve ich, nech skúsia povedať, za akým účelom zver migruje, na ich pocity, či sa pri prechode cítili bezpečne alebo ohrozené v porovnaní s predošlým stanoviskom. Až následne bližšie vysvetlí význam biokoridorov a uvedie aj ich viaceré príklady.

Stanovište 3

Nasleduje presun **na 3. stanovište**. Na začiatku, jedno dieťa zo skupiny prečíta báseň o ropuche a lesný pedagóg vysvetlí problematiku migrácie žiab pri rozmnožovaní, vytvárania zábran na ceste, ich následného zberu a presunu k vodnej ploche a pod. Ak má v skupine detí jedného, vzrastom mocného lesníka, tak aktivita pokračuje tak, že „žaby“ sa pomaly, žabacím krokom (striedavo na dĺžku chodidla) presunú na koniec zábrany, kde symbolicky padnú do nastaveného vedra, odkiaľ nevedia vyjsť. Prichádza lesník (teraz kvôli atraktivite hry), ktorý prenáša žaby (deti) postupne na svojom chrbte k rybníku (modrej fólii) symbolicky s vedrom v ruke, alebo bez vedra. V praxi tých silných bolo menej, tak sme hru prispôbili tak, že na konci kartónového panelu pri vedre - deti vytvoria dvojice, pričom jeden z dvojice (lesník) nesie na chrbte žabu (dieťa). Prenášanie kvôli súťaživej atmosfére sa robí na čas, tak, že tri trojice sa postaví na koniec zábrany k vedru a na pokyn vyštartujú k rybníku. Ten lesník, ktorý tam bol prvý, vyhral. Deti môžu aktivitu opakovať viac-krát. Ak máte k dispozícii makety malých papierových žiab, je možné to zrealizovať aj ich.

súťažným prenosom vo vedre k rybníku na čas. Prípadne ak ste v lese, tak miesto makiet žiab poslúžia podľa fantázie aj šišky, kamene a to čo je k dispozícii. Pri rybníku je 4. stanovište, kde sa „šťastné žaby“ môžu konečne bezpečne páriť. Lesný pedagóg dá pokyn (alebo písknutie píšťalkou), na čo sa deti voľne pohybujú okolo jazierka, na ďalší pokyn vytvoria dvojice, ideálne chlapec - dievča. V ďalšom kole, po písknutí sa opäť voľne pohybujú kolo jazierka, ale jedno dieťa vezme k sebe (aby bol nepárny počet) a zapíska, opäť vytvoria dvojice, ten čo nestihne nájsť pár, z hry vypadne, opakuje sa to až po posledný víťazný pár.

Stanovište 4

KOŽA SAMÁ BRADAVICA,
NIE JE VEĽKÁ KRÁSAVICA.
UŽITOČNOU ONA JE,
ŠKODLIVÝ HMYZ ZOŽERIE.
NA ÚTOČNÍKOV GÁNI,
JEDOM SA SAMA CHRÁNI.
PÁRENIE JE PRE ŇU NEBEZPEČNÉ,
MIGRUJE ZA LÁSKOU CESTOU PRIEČNE,
POMEDZI AUTÁ POSKAKUJE,
ŽABACÍ ŽIVOT SVOJ OHROZUJE.
(ROPUCHA BRADAVIČNATÁ)

Autorka: Eva Vakulová

Stanovište 3 hádanka

Niečo malé poeticko-náučné na záver...

„UDRŽATEĽNE DOPRAVA A ČI DOĽAVA?“

AK CHCEŠ BYŤ ZDRAVÝ, BEHAJ KLUSOM,

V MESTE JAZDI ELEKTROBUSOM.

A DO SVETA CESTUJ VLAKOM,

NECH SA DOBRE DÝCHA VTÁKOM.

AK TY JAZDÍŠ V PÄTICI

AUTOM PO DIAĽNICI,

OCENÍ TO PEŇAŽENKA,

OZÓNOVÁ VRSTVA TENKÁ.

LESY CHRÁNIA LESNÍCI,

ZVER NEUNIKNE DIAĽNICI.

BIOKORIDORY STAVAJ

A ŽIVOTU ŠANCU DÁVAJ.

POĎME TAM, KDE JAZDÍ SVET,

DOĽAVA, DOPRAVA? RADŠEJ VPRED.

DOPRAVA MODERNÁ,

TRVALO UDRŽATEĽNÁ.

ÚLOHY K BÁSNI:

1. Prečítaj celú báseň.
2. Prečítaj tie slová, ktoré prispievajú k „zelenšiemu“ (zdravšiemu) spôsobu života
3. Pani učiteľka priblíži pojem trvalej udržateľnosti.

Autorka: Eva Vakulová

Vydalo: Národné lesnícke centrum, Sekcia pre vedu a výskum, Centrum transferu poznatkov a lesnej pedagogiky s podporou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

www.lesnapedagogika.sk

www.facebook.com/lesnapedagogika

www.forestpedagogics.eu

www.ewobox.sk